

Міхась (Міхаіл Паўлавіч) Кенька - жыцццяпіс і аўтабіяграфічныя нататкі юбіляра



нарадзіўся 8 лютага 1947 года

Міхась (Міхаіл Паўлавіч) Кенька, беларускі літаратуразнавец, крытык, перакладчык, кандыдат філалагічных навук (1983), член-карэспандэнт Міжнароднай славянскай акадэміі навук, адукацыі, мастацтваў і культуры (2014). Нарадзіўся 08.02.1947 г. у в. Верацеі, Пастаўскага раёна (Віцебская вобласць, Беларусь). Закончыў Магілёўскі педагагічны інстытут (1969). Працаваў журналістам, настаўнікам. З 1973 г. – аспірант, з 1976 г. – навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Я. Купалы АН Беларусі, з 1983 г. – намеснік галоўнага рэдактара выдавецтва «Юнацтва», з 1988г. па 2017г. – дацэнт кафедры беларускай літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Цяпер на пенсіі.

З 1987 член Саюза журналістаў БССР. З 1988 г. член Саюз пісьменнікаў БССР.

Друкуецца з 1974 г. Даследуе сучасную беларускую прозу і паэзію, тэорыю і практыку мастацкага перакладу, творчасць беларускіх пісьменнікаў. Аўтар кніг па літаратуразнаўстве: «Майстэрства Аркадзя Куляшова – перакладчыка» (1983), «Міхась Лынькоў: Летапіс жыцця і творчасці» (1987). «Беларуская мастацкая літаратура ў барацьбе за мір» (1987). У сааўтарстве – “Уводзіны ў літаратуразнаўства”, вучэбны дапаможнік у 2-х тамах, (2011, 2012), “Тэксталагія і яе дапаможныя навукі” – вучэбны дапаможнік (2015).

Пераклаў з польскай мовы раман Г. Сянкевіча «Крыжакі», аповесці Ю. І. Крашэўскага “Маці каралёў”, “Апошняя са слупкіх князёў”, “Кароль у Нясвіжы 1784”, “Паперы Глінкі”, “Сеймавыя сцэны. 1791”, аповесць Г. Жавускага “Успаміны Сапліцы”, раман Г. Жавускага “Лістапад”, апавяданні Г. Сянкевіча, С. Градзенскай, урывак з рамана Я. Пшыmanoўскага “Чатыры танкісты і сабака”, з рускай – апавяданні А. Андрэева, Г. Газданава, В. Пяскова, В. Салаўёвай, вершы В. Штыпельман, Б. Кенжэва, М. Ткачова, з украінскай – апавяданні В. Палянецкага, У. Дразда, вершы Л. Украінкі, з чэшскай – аповесць «Клапзубава каманда» Э. Баса, апавяданні К. Чапэка, Э. Баса, В. Чавртэка, І. Клімы, са славацкай – апавяданне М. Чарненскага, вершы В.Шыкулы, з англійскай – вершы Д. Макрэя, В. Сервіса, з нямецкай – верш Г. Гейнэ, урывак з рамана Д. Ноля “Прыгоды Вернера Хольта”.

Укладальнік кніг:

- Лынькоў М. Збор твораў у 8-х тамах, том 3, укладанне, каментарыі (1981)
- Гарэцкі М. Збор твораў. У 4 т. Т. 1. Апавяданні. Укладанне, падрыхтоўка тэксту, каментарыі.
- Гарэцкі М. Збор твораў. У 4 т. Т. 2. Аповесці, драматычныя абразкі. укладанне, падрыхтоўка тэксту і каментарыі Т. Голуб, М. Кенькі.
- Караткевіч У. Збор твораў у 25 тамах. Том 10, укладанне, каментарыі (2015).
- Караткевіч У. Збор твораў у 25 тамах. Том 18, укладанне, каментарыі (2018).
- И даль свободного романа. I далеч вольнага рамана. Пушкін, А. “Яўгеній Анегін”, раман у вершах. На рускай і беларускай мовах. Укладанне, прадмова, каментарый, агульнае рэдагаванне (1999).
- Міско І. Альбом. Укладанне, прадмова (2002).
- Іван Міско. Зорны шлях. Штрыхі да партрэта. Укладанне, прадмова, артыкулы. (2018)
- Гарэцкі М. Выбранае. Укладанне, прадмова (1996).
- Лынькоў М. Выбранае. Укладанне, прадмова, каментарыі (2002).
- Горецкий, М. Родные корни. Укладанне, прадмова (2014)

Ніжэй падаём аўтабіяграфічныя нататкі Міхася Кенькі, якія аўтар вельмі дарэчы і трапна даслаў ў адказ на пытаньні, якія планаваліся асвятліць у інтэрв’ю, і якія шчыра і глыбока раскрылі жыццёвую сутнасць гэтага чалавека

Аўтабіяграфічныя нататкі Міхася Кенькі

Я нарадзіўся 8 лютага 1947 года ў вёсцы Вялікія Верацеі, што ў Пастаўскім раёне Віцебскай вобласці, якая ўваходзіла тады ў склад БССР. Было гэта ў нядзелю, у 23 гадзіны. Пупавіну абразалі на кніжцы, гэта была своеасаблівая варажба, спроба паўплываць на лёс. Бацькам хацелася, каб маё далейшае жыццё было звязана з кнігай. Мама, Кенька (Альсевич) Антаніна Канстанцінаўна ў неспрыяльных умовах скончыла чатыры класы польскай школы, што адпавядала васьмі класам сучаснай, тата, Кенька Павел Міхайлавіч, чыгуначнае вучылішча ў Беластоку. Хаця б у малой ступені далучыўшыся да навукі, абодва разумелі важнасць адукацыі. І мяне, і сястру Ксеню, аддалі ў школу, дзе мы атрымалі сярэдняю адукацыю, хаця ў той час можна было абмежавацца і сямігодкай. Нават калі мама засталася адна (тата загінуў у чыгуначнай катастрофе ў 1954 годзе), яна ў цяжкія пасляваенныя гады выхавала нас так, каб мы былі адукаванымі.

Як хацелі бацькі, як наваражыла пры нараджэнні павітуха, так і сталася. Давялося мне і пісаць кнігі, і друкаваць, і выдаваць чытачам як бібліятэкару, і прадаваць, і рэкламаваць. Чытаць навучыўся ў шэсць гадоў, і з таго часу не расставаўся з друкаваным словам. Чытаў у любую вольную часіну, чытаў запоем, усё, што трапляла ў рукі. У школьныя гады аб'ездзіў усе навакольныя бібліятэкі, дапаў нават да Глыбоцкай раённай, за 16 кіламетраў, ездзіў аўтобусам і на веласіпедзе. Добра пісаў сачыненні, і вядома ж, быў у рэдкалегіях насценных газет. Добрую падрыхтоўку дала сямігодка ў вёсцы Гулідава, потым адзінаццацігодка ў Ласіцы.

У 1964 годзе пачаў пасылаць допісы ў Пастаўскую раённую газету “Звязда”, нават стаў яе няштатным карэспандэнтам. Памятаю, як ездзіў у Варапаева браць інтэрв'ю ў былога партызана Рыгора Крукава. Ён успамінаць пра свае подзвігі адмовіўся, сказаў: «Вось прыедзе пісьменнік, яму раскажу». Ён не ведаў, што перад ім сядзіць будучы член Саюза пісьменнікаў. Ды каб і ведаў, гэта нічога не змяніла б. Так што першы рэпарцёрскі блін у мяне не спёкся.

Дзіцячых мар было многа: хацелася стаць машыністам паравоза, лётчыкам, пазней і касманаўтам. Калі ўжо заканчваў Ласіцкую адзіннаццацігодку, пад уплывам публікацый спецкора “Камсамольскай правды” Васіля Пяскова, выспела мара стаць журналістам. Яна збылася, але не адразу, пазней. На журфак паступаць не асмеліўся, бо значных публікацый у мяне яшчэ не было, адны толькі невялікія допісы. Ды і ў Мінск паступаць баяўся, думаў, што там будзе вялікі конкурс.

Паступіў на філфак Магілёўскага абласнога педагагічнага інстытута (цяпер – педуніверсітэт імя Аркадзя Куляшова). Абітурыентаў было сем чалавек на месца. Спачатку я гэтага не збаяўся. Але калі на кансультацыі перад першым экзаменам адна абітурыентка спытала, ці можна пісаць сачыненне вершам, спалохаўся і думаў, ці не забраць дакументы, раз ужо тут такія таленавітыя паступаюць. Але падумалася, што не можа ж быць, каб сярод паступаючых былі адны паэты. Напісаў уступнае сачыненне прозай, і яно было ацэнена найвышэйшай адзнакай. Не горш здаў і астатнія тры экзамены, быў залічаны.

Вучыўся з цікавасцю, стараўся прачытаць усе мастацкія творы, якія рэкамендавалі выкладчыкі. Шкадаваў толькі, што некаторыя кнігі прыйшлі як бы запозна, у вясковых бібліятэках я не знайшоў адпаведных узросту школьніка твораў Аляксандра Дзюма, Артура Конан-Дойля, Фенімора Купера, Аляксандра Грына. Праўда, чытаў фантастыку Жуля Верна, Аляксандра Бяляева, прыгодніцкія аповесці Джэка Лондана, захапіўся творамі Антуана дэ Сент-Экзюперы. Прыгодніцкай літаратуры, фантастыкі, дэтэктываў тады траплялася мне мала. Затое ў інстытуце своечасова пазнаёміўся з творамі Бальзака, Стэндаля, Гюго, Шэкспіра, Талстога, Дастаеўскага, Купрына, Буніна, Паўстоўскага, нават і цяпер люблю перачытваць што-небудзь з іх. З некаторымі прадметамі, якія мы вывучалі, аж не хацелася развітвацца, як тады думалася, назаўжды, скажам, з псіхалогіяй, філасофіяй, эстэтыкай. І ўжо ніяк не прадбачыў я тады, што сам буду некалі выкладаць студэнтам курс уводзін у літаратуразнаўства (які, дарэчы, здаў усяго толькі на чацвёрку па пяцібальнай сістэме).

Скончыў педінстытут у 1969 годзе, але настаўнікам стаў не адразу. Спачатку працаваў у раённай газеце “Кіравец” у Магілёўскай вобласці. Гэта для мяне была сапраўдная школа журналісцкай работы. Пісаў нарысы, рэпартажы, выступаў і ў якасці фотакарэспандэнта, уведаў, што такое работа карэктара, лінатыпіста. Паколькі на журфаку не вучыўся, многае давялося спасцігаць на хаду. Дапамагалі калегі, і сам вучыўся, часта на ўласных жа памылках.

Але захварэла мама, і я вярнуўся на радзіму. А ў пастаўскай раённай газеце месца не было. Пайшоў у настаўнікі. Настаўнічаў у вёсцы Удзела на Віцебшчыне, потым у Віцебску. Але мне хацелася падацца ў навуку. Думку аб паступленні ў аспірантуру падалі яшчэ выкладчыкі Магілёўскага педінстытута Ларыса Георгіеўна Храпунова (Міраненка) і Мікалай Пятровіч Луфераў. Я ўдзельнічаў у рабоце студэнцкага навуковага гуртка, дзве мае работы былі адзначаны другімі прэміямі на рэспубліканскіх конкурсах студэнцкіх навуковых прац. Але паступіць у аспірантуру я змог толькі ў 1973-м годзе. На гэты раз я быў смялейшы і падаў дакументы ў Інстытут літаратуры Акадэміі навук БССР. І там конкурс быў сем чалавек на месца. Ды сямёрка сапраўды для мяне аказвалася шчаслівай лічбай. Я паступіў і першым часам вельмі нязвыкла адчуваў сябе сярод карыфеяў навукі, па чыіх падручніках

вучыўся ў школе, чые кніжкі чытаў, каго ведаў завочна. У Інстытуце працавалі пісьменнікі Іван Навуменка (дырэктар), Алесь Адамовіч, Мікола Арочка, Навум Перкін, Юльян Пшыркоў – іх імёны я ведаў, чытаў іх творы. Па падручніку Перкіна і Пшыркова вучыўся ў школе. Аж не верылася, што вось я, вясковы хлопец, які яшчэ нядаўна кароў пасвіў, сяджу на навуковых нарадах сярод тых, хто піша кніжкі.

Я хацеў, каб маім навуковым кіраўніком быў Адам Іосіфавіч Мальдзіс – ён быў першы, з кім я пазнаёміўся яшчэ па пісьмах, у Інстытуце літаратуры. Але кіраўніцтва аспірантамі ў Інстытуце літаратуры даручалася па чарзе. Таму выбіраць навуковага кіраўніка мне самому не давялося, ім быў прызначаны Навум Саламонавіч Перкін, адзін з вядомейшых вучоных-літаратуразнаўцаў, доктар філалагічных навук, прафесар, аўтар многіх кніг. Ён распытаў мяне, да чаго ў мяне ёсць схільнасць, і я сказаў, што зацікавіўся тэорыяй мастацкага перакладу. Яшчэ студэнтам я напісаў рэферат “Адам Міцкевіч у перакладах на рускую і беларускую мовы”, дзе з юнацкім максіmalізмам зганіў рускія пераклады і ўзнёс беларускія. Ды яно і на самай справе было так. Гэты рэферат і адкрыў мне дарогу ў навуку, бо я скарыстаў яго і пры паступленні ў аспірантуру: сярод уступных дакументаў патрабавалася прадставіць і ўзор сваёй навуковай працы. Яго прачытаў Адам Іосіфавіч Мальдзіс і ўхваліў. А навуковы кіраўнік прапанаваў мне напісаць пра пераклады Аркадзя Куляшова. І я засеў за асваенне тэорыі перакладу, вывучэнне творчасці Аркадзя Куляшова і яго перакладаў. Пакуль я рыхтаваў дысертацыю, Куляшоў пісаў новыя вершы і паэмы, перакладаў. Двойчы сустракаўся з ім, загадзя назапасіўшы пытанні, на якія мог адказаць толькі ён. Запала ў памяць, што ён сказаў пра крытэрыі якасці мастацкага перакладу: “Трэба перакладаць так, каб паэзія заставалася паэзіяй”. Усё, што было новага ў маёй рабоце, адносілася да перакладчыцкай дзейнасці Аркадзя Куляшова. Я вызначыў яе этапы, звязаў з арыгінальнай творчасцю, прааналізаваў, зрабіў падрабязную бібліяграфію яго перакладаў, дзе аказаліся і раскапаныя мной у бібліятэчных архівах Масквы і Мінска некалькі невядомых, ці, лепей сказаць, забытых даваенных і ваенных перакладаў Аркадзя Куляшова. Нават сам Куляшоў здзівіўся, што я іх адшукаў.

Дысертацыя была абаронена ў 1978 годзе, а сам я да 1984 года працаваў у Інстытуце літаратуры. Міхась Іосіфавіч Мушынскі заахвоціў мяне тэксталагічнай працай, і я з захапленнем займаўся падрыхтоўкай акадэмічных Збораў твораў Міхася Лынькова і Максіма Гарэцкага. Вёў пошукі ў архівах Масквы, Вільні, Ленінграда, Кіева, сустракаўся з людзьмі, якія ведалі гэтых пісьменнікаў, вывучаў рукапісы, збіраў дакументальныя матэрыялы, расшукваў невядомыя публікацыі.

Нечаканы паварот лёсу: на чатыры гады я пераклучыўся на іншую, не навуковую дзейнасць, спакусіўшыся большымі заробкамі, якія прапанавалі мне ў выдавецтве “Юнацтва”. Чатыры гады на пасадзе намесніка галоўнага рэдактара прынеслі мне новы жыццёвы вопыт, уражанні ад сустрэч з творчымі людзьмі. У гэты перыяд я стаў

членам Саюза журналістаў, сам далучыўся да практыкі мастацкага перакладу, які да таго даследаваў толькі тэарэтычна.

Але ў 1989 годзе па прапанове Алега Антонавіча Лойкі, які тады загадваў кафедрай беларускай літаратуры на філфаку, пакінуў выдавецтва, пачаў чытаць курс літаратурнага народаў СССР на кафедры беларускай літаратуры нашага БДУ. Ды толькі праз нядоўгі час СССР распаўся, яго народы ўтварылі самастойныя дзяржавы, курс ліквідавалі, а мне даручылі чытаць новы прадмет – уводзіны ў літаратуразнаўства. А потым я распрацаваў яшчэ і шэраг спецкурсаў: па тэорыі перакладу, тэксталогіі, філасофіі літаратуры. У сааўтарстве выступіў у двухтомным вучэбным дапаможніку «Уводзіны ў літаратуразнаўства» і «Тэксталогія і яе дапаможныя навукі». Па іх яшчэ і цяпер вучацца студэнты.

З таго, што напісана ўжо ў пару працы на кафедры, самыя важныя публікацыі ў мяне звязаны з тэмай, якой я і цяпер займаюся: “Праблема адэкватнасці мастацкага перакладу”. Мне было прыемна быць укладальнікам рамана А. С. Пушкіна “Яўгеній Анегін”, надрукаванага пад адной вокладкай на рускай і беларускай мове, дзе я з’яўляюся аўтарам прадмоў і каментарыяў. Якраз у пару працы на кафедры тэорыі літаратуры я, спецыяліст па тэорыі перакладу, стаў добра абазнаным не толькі тэарэтычна, але і на практыцы і ў гэтай сферы творчай дзейнасці. Пераклаў раман Генрыка Сянкевіча “Крыжакі”, пяць апавесцей Юзафа Крашэўскага, апавесць Генрыка Жавускага “Успаміны Сапліцы”, творы Эдуарда Баса, Карэла Чапэка, Віктара Палянецкага, Уладзіміра Дразда. Перакладаючы, я пабыў яшчэ і гісторыкам, тэкстолагам, журналістам, бо каб зрабіць сам пераклад, а таксама прадмову і каментарыі да яго, трэба было выйсці за межы ведання тэксту твора. Публікацыі перакладаў я таксама лічу важнымі – яны прыйшлі да больш шырокага кола чытачоў, пазнаёмілі з раней не вядомымі ім творами.

Захапленню было і ёсць многа. Вядома, найперш кнігі. Збіраў іх са школьных гадоў. Цяпер мне амаль што не трэба хадзіць у бібліятэкі. Ёсць свая, хатняя. Патрэбную для работы кнігу не шукаю, тут жа знімаю з полкі. Але прагрэс запатрабаваў звярнуцца да дыскаў, і як жа я ўразіўся, калі ўсяго на адным дыску “Бібліятэка ў кішэні” знайшоў многа болей, чым назапасіў у хатніх зборах. Крыху пазней патрэбныя тэксты стала магчымым расшукаць у інтэрнэце. Яшчэ сабраў відэатэку сваіх любімых кінафільмаў. У розны час таксама збіраў маркі, анекдоты, клеіў мадэлі, ездзіў з археолагамі на раскопкі, пераплятаў часопісныя публікацыі як кнігі, але адно хобі не ідзе на звод яшчэ са школьных гадоў – фатаграфія. Мае здымкі не толькі ляжаць у альбомах, некаторыя і друкаваліся. Люблю дарыць іх. Сюжэты здымкаў – пейзажы, партрэты. Назбіраўся ўжо значны фотаархіў, у якім ёсць і рэдкія здымкі пісьменнікаў, артыстаў, касманаўтаў, вучоных, мастакоў, рэпартажныя кадры цікавых падзей.

Чамусьці ўсе калектывы, дзе давялося працаваць, запомніліся тым, што ў іх не было непрыемных мне, антыпатычных людзей. Можа таму, што спецыфіка маёй працы заўсёды была такая: з кнігай, з культурнай спадчынай, з адукацыяй. Дрэнные людзі тут рэдкасць. І наша кафедра не складала выключэння. Тут працавалі і цяпер працуюць людзі, захопленыя сваёй справай, добразычлівыя, таварыскія. На кафедры тэорыі я атрымаў магчымасць скарыстаць увесь свой жыццёвы вопыт – як тэксталага, тэарэтыка перакладу, журналіста, нават фатографа. А яшчэ мяне там адкрылі як фалькларыста.

На пытанне аб выбары прафесіі філолага лепш было б адказаць у пачатку. Настаўнікам мне параіла стаць мама, а якім менавіта настаўнікам – мая захопленасць чытаннем. На філфаку мае разрозненыя, хаатычныя веды прывялі ў сістэму, там я многа начытаўся ўжо згодна з будучай прафесіяй настаўніка, зацікавіўся літаратуразнаўчай навукай. Што было далей у жыцці, я ўжо раскажаў.

Амаль адразу пасля выхаду на пенсію я паляцеў у Канаду да дачкі. Яшчэ за год да таго я атрымаў карту рэзідэнта, якая дае права прыязджаць у Канаду без віз, жыць больш за тры месяцы і ў перспектыве атрымаць канадскае грамадзянства. З верасня стаў вучнем нулявога класа школы англійскай мовы пры цэнтры Томаса Мертона. Англійскую мову пачаў вывучаць з самых азоў, таму што ў школе, інстытуце і аспірантуры я вывучаў нямецкую. Цяпер асвойваю англійскую «знутры», у краіне, якая з'яўляецца носьбітам гэтай мовы. Гэта аказалася цікавым. Асабліва тым, што мова вывучаецца без перакладу на іншую, асэнсоўваецца сама па сабе. І нават паспрабаваў перакладаць з англійскай. Верш Д. Макрэя «У палях Фландрыі» быў ухвалены, стаў у шэраг перакладаў гэтага твора на больш чым пяцьдзсят моў свету.

Не хацеў бы апынуцца сярод тых, хто толькі раўняецца на свой час, свой жыццёвы шлях. Я знайшоў у Інтэрнэце цікавыя, ужо раней мне знаёмыя аргументы пра "канфлікты пакаленняў". Вось яны:

1. " Наша моладзь любіць раскошу, яна блага выхавана, яна насміхаецца над начальствам і ніколі не паважае старых. Нашы цяперашнія дзеці сталі тыранамі; яны не ўстаюць, калі ў пакой уваходзіць пажылы чалавек, пярэчаць сваім бацькам. Папросту кажучы, яны вельмі дрэнныя".
2. "я страціў усялякія надзеі адносна будучыні нашай краіны, калі сённяшняя моладзь заўтра возьме ў свае рукі стырно праўлення, бо гэтая моладзь невыносная, невытрыманне, проста жудасная".
3. "Наш свет дасягнуў крытычнай стадыі. Дзеці больш не слухаюцца сваіх бацькоў. Мабыць, канец свету ўжо не вельмі далёкі".

4. "Гэтая моладзь разбэшчаная да глыбіні душы. Маладыя людзі злакозныя і нядбайныя. Ніколі яны не будуць пахадзіць на моладзь былых часоў. Младое пакаленне сённяшняга дня не здолее захаваць нашу культуру".

Першая цытата запазычана ў Сакрата (470-399 гг да н.э.); другая ў Гесіёда (каля. 720 г. да н. э.); трэцяе выслоўе належыць аднаму егіпецкаму жрацу, які жыў за 2000 гадоў да н. э.; чацвёртая выяўленая зусім нядаўна на гліняным гаршку, знойдзеным сярод руінаў Вавілона. Узрост гэтага гаршка звыш 3000 гадоў.

А вось меркаванне нашага сучасніка, выкладзенае на форуме Інтэрнэту:

«Розныя людзі ў розны час ўпадаюць у маразм. Моладзь такая ж, як і была. Маё дзяцінства прайшло ў часы СССР, і мне было 13 гадоў, і я быў піянер. Я жыў у СССР, і мне бурчалі, што "моладзь не тая, распусная, безыдэйная, на ідэалы камунізму ім начхаць, абы "Мальбара" паліць, а за джынсы прададуць Радзіму, мы былі не такія".

Калісьці, начытаўшыся фантастыкі, асабліва «Туманнасці Андромеды» І. Яфрэмава, я марыў, каб мяне замарозілі а потым размарозілі ў нейкай будучыні. Я быў упэўнены, што знайду сябе ў гэтай будучыні, апынуся ў грамадстве выключна цудоўных людзей, без заганаў, парадуюся прагрэсу навукі і тэхнікі, прачытаю шэдэўры, убачу росквіт мастацтваў. Сябе я тады лічыў годным гэтай будучыні. Яшчэ б! Я быў, можна сказаць, выхаваны на кнігах, з абвостраным пачуццём справядлівасці, кніжнай мараллю. Заганаў я за сабой не адчуваў. Ды іх і не было. Некаторая колькасць іх з'явілася пасля, ужо ў інстытуцкія гады. Цяпер часам "с отвращением читая жизнь мою я трепещу и проклинаяю», як гэта ў Пушкіна сказана, але ў адрозненне ад яго, я хацеў бы назаўжды забыцца на многія эпізоды са свайго жыцця.

Наступіла XXI стагоддзе. Падумалася: вось я ж цяпер ужо і ёсць у будучыні, хай і ў не вельмі далёкім. У XXI стагоддзі!!! Іншае стагоддзе, іншае жыццё. Я рос пры газавай лямпе, прымітыўным самаробным ткацкім станку, калаўроце і ручной маслабойцы. А цяпер я іншы раз у этнаграфічным музеі адчуваю сябе жывым экспанатам сярод прадметаў даўніны, былых некалі ва ўжытку ў нас дома. Прагрэсу можна сапраўды парадавацца. Я вельмі задаволены электроннай фатаграфіяй, кампутарам, відэатэлефонам, электроннай кнігай, рады, што дажыў да палётаў у космас, што змог пабываць за мяжой (у савецкі час гэта было не для ўсякага), што з'явілася шмат карыснага ў побыце.

Вось нядаўна прачытаныя аўтабіяграфічныя кнігі Палякова і Грышкаўца наводзілі на роздумы, але не захацелася звяртацца да свайго мінулага, да пражытага, успамінаць мне чамусьці дужа балюча. Часам проста сорамна за свае ўчынкі, нават з часоў дзяцінства. Столькі ўтворана глупстваў, столькі бесталковага было, дарэмнага, непаслядоўнага. Часам мне проста шанцавала на лепшае, а сам я не

прыкладаў намаганняў дасягнуць чагосьці. Пашанцавала з паступленнем у інстытут, гэта было галоўнае, тое, што давала мне апірышча ў далейшым. Не шанцавала з "кар'ернай лесвіцай", так і застаўся перад самай першай яе прыступкай, хаця тройчы ступаў на тую першую прыступку, ды зноў адступаў, вяртаўся ў радавыя, маленечкім начальнічкам нават не стаў да самай пенсіі. І, што цікава, не шкадую. Не зайздросчу тым, чыйго ўзроўню я мог бы дасягнуць. Не перажываю з-за адсутнасці медалёў, званняў, якіх можна было б пазаймець толькі пры пасадах, таленце. І так усё ж я таго-сяго дамогся. Урэшце ж сам прыклаў некаторыя намаганні і паступіў у аспірантуру, хаця шлях да яе аказаўся даўжэйшым, чым мог бы быць. Але тут таксама і выпадковасці спрацоўвалі, і шанцаванне было. Шкадую даволі бесталкова праведзеных гадоў, пачынаючы з 1969-га па 1971-ы, а потым з 1984-га па 1989-ы. Ды і потым, прыбіўшыся ўрэшце да БДУ, я павёў сябе непаслядоўна. Можна быць, і трэба было дацяць да доктарскай. Але колькі гэта магло каштаваць нерваў, здароў'я? І што б дало? Пасады б не дало, я да іх не імкнуўся, толькі больш засядаў бы па Вучоных саветах ды пасяджэннях, чаго я ніколі не любіў. А здароў'е мог бы падарваць моцна. Не, усё ж, што адбылося ў маім жыцці, тое ўрэшце не так ужо і блага. Былі заскокі, правалы, непрыемнасці, расстройствы, але ж яны неяк перажыліся, забыліся, і лепш мінулага не варушыць, не спрабаваць пераглядаць яго з жалкаваннем па тым, што не збылося.

Што хацелася б яшчэ паспець зрабіць? Хоць я ўжо на пенсіі, але ёсць жаданне пісаць, перакладаць, фатаграфавать, уведваць новае. Хочацца спадзявацца, што яны спраўдзяцца.

Вось так...

On the occasion of the 75th anniversary of Mikhas Kenka - a description of creativity and autobiographical notes.

(webzine "Culture. Nation", issue 29, April 2022, 46-54, www.sakavik.net)

The editors sincerely congratulate the hero of the day, wish him good health and creative success.

К 75-летию Михася Кеньки - описание творчества и автобиографические записи

(веб-журнал «Культура. Нацыя», вып. 29, Апрель 2022, 46-54, www.sakavik.net)

Редакция искренне поздравляет юбиляра, желает ему крепкого здоровья и творческих успехов.